

Vladimir Nabokov'un *İnfaza Çağrı* adlı Romanına Karşı Ütopik Bir Bakış

A Dystopian Study of Invitation to a Beheading by Vladimir Nabokov

Faruk KALAY*
Muş Alparslan Üniversitesi

Özet

Yunancada "iyi yer" anlamına gelen ütopya insanların müreffeh olarak yaşadıkları ideal bir yeri tasvir eder. Bu terim ilk kez Thomas More tarafından kullanılmıştır. Bu olguya bir tepki veya antitez olarak ortaya konan "karşı ütopya" terimi Merriam Webster sözlüğünde "insanların canavarlaşmaya yönlendirildiği ve çoğunlukla korkuyla yaşadığı imgesel bir yer" olarak tanımlanır. Bu tanımdan hareketle Nabokov tarafından kaleme alınan *İnfaza Çağrı* 'bilinirci alçaklığıyla' istihzalı 'absürt bir suç'tan (Morgan, 2003: 281) ölüme mahkûm edilen ve alışılmadık bir hücrede infazını bekleyen Cincinnatus adlı başkahramanı tasvir eder. Bu süre içerisinde Cincinnatus birçok absürt olay yaşar. Örneğin infaz tarihini bilmeyen başkahramana, kendisinin bir dostu olmaya çalışan hapisane müdürü tarafından infaz memuru normal bir hükümlü gibi tanıştırılır. Bu bağlamda roman birçok karşı ütopik özellikler taşımaktadır. Bu çalışmada bu özellikler ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Cincinnatus C., *İnfaza Çağrı*, Karşı Ütopya, Vladimir Nabokov

Abstract

Utopia meaning a good place in Greek is a term coined in the fictive book *Utopia* by Thomas More depicting an ideal place where people prosperously live. As a reaction and antithesis to this term, dystopia is defined as "an imaginary place where people lead dehumanized and often fearful lives" in Merriam-Webster Dictionary. Hence, *Invitation to a Beheading* authored by Nabokov recounts a protagonist named Cincinnatus C. sentenced to death for 'the farcical crime' (Morgan 2003: 281) of 'gnostic turpitude' which has a sarcastic and awaits for his punishment in an eccentric cell. On waiting, Cincinnatus not knowing his executioner and when the execution will be held is introduced by the manager trying to be a friend of the protagonist. In this context, when studied from the dystopian point of view, the novel has a great numbers of dystopian

---

* Yrd.Doç.Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, e-mail:

farukkalay@hotmail.com

characteristics. In this study, the term of dystopia and the characteristics of this term in *Invitation to a Beheading* will be argued.

Key Words: Anti-Utopia, Cincinnatus C, *Invitation to a Beheading*, Vladimir Nabokov

Giriş

Bilindiği üzere Nabokov hem modern Amerikan edebiyatının hem de Rus edebiyatın önemli yazarlarından biridir. 1899 doğumlu olan yazar Rusya'nın en sancılı dönemlerinden biri olan 1917 Bolşevik İhtilali'ni yaşamış ve dönemin Almanya'sına göç etmek zorunda kalmıştır. Ancak sorunlar Almanya'da da peşini bırakmamıştır. Çünkü İkinci Dünya Savaşı öncesi antisemitizm yavaş yavaş sesini yükseltmeye başlamıştır. Bunun sonucunda yazar bu kez de Almanya'dan göç edip Birleşik Devletleri'nde yaşamak durumunda kalmıştır. Nabokov *İnfaza Çağrı* adlı romanını 1935 yılında Rusça olarak kaleme almıştır. Roman daha sonra kendisinin editörlüğünde oğlu tarafından İngilizceye çevrilmiştir.

Yazarın iki hafta içerisinde son noktayı koyduğu bu eserin Stalin dönemi Sovyetler Birliği'yle Nazi Almanya'sını tasvir ettiği bilinmektedir. Birçok eleştirmen gibi, Booker, Boyd'a atıfta bulunarak; "*haklı olarak Nazi Almanya'sı ile Sovyet Rusya'sındaki reel dünya olayları ve İnfaza Çağrı'daki tasvir edilen absürt, karşı ütopyacı dünya arasındaki paralelliğe dikkat çeker*" (1994: 197). Yine Wyllie eserin "*1930'larda Almanya'daki faşizmin yükselmesinden ve Sovyetler Birliği'ndeki olaylardan esinlenerek*" (1998: 566) yazıldığını ifade eder. Roman başka konulara hafiften değinse de bu iki konu üzerine inşa edilir. Schneider bu konuya biraz daha ayrıntılı bakar:

Adolf Hitler 1933'te iktidara geldi, bir yıl sonra 1934'te Nabokov İngilizcede *İnfaza Çağrı* olarak bilinecek romanını Rusça olarak yazdı. Elbette ki Nabokov'un Rus memleketinde 1934 bir kâbusun Büyük Temizlik'in başlangıcı ve Stalin'in emrinde Sergei Kirov'un suikastının yılıdır. Bu dönemde totalitarizm doruk noktasına ulaşmıştı (1998: 198-9).

Bu bağlamda romanın ana fikrinin sadece soğuk savaş dönemi propaganda klişesi olarak değerlendirilmesi söz konusu olabilir ancak yazarın bu romandaki amacı sadece bununla da sınırlı değildir. Romanda Nabokov, Amerikan tüketimciliğine de gönderme yapmaktadır. Yaşadığı toplumu detaylarıyla gözlemleyen yazar Amerikan toplumundaki kapitalist düzen ve bunun sonucunda ortaya çıkan tüketim toplumunu yargılamaktan çekinmez. Booker, bu konuya da değinir: "*Başka bir deyişle, eserleri tereddütsüz faşizmden Amerikan tüketimciliğine, Sovyet komünizmine kadar yüzyılın tüm büyük siyasi çıkış yolları kötü olduğu kadar aynı değerde karşı ütopyadır*" (2002: 47). Aslında Nabokov içinde yaşamış olduğu toplumları ne denli iyi gözlemlediğini ve sistemin çarpıklıklarını okuyucuya gösterir.

Öte taraftan bu roman Huxley veya Orwell'in karşı ütopyik romanlarından "*tarz ve estetik şekli bakımından*" (Kozlova, 2001: 7) farklılık gösterir. Örneğin, Orwell'in 1984 adlı romanında temel olarak korku hâkimken *İnfaza Çağrı*'da daha çok istihza, yergi durumları göze çarpar. İşte başkahraman Cincinnatus ve eser çalışmada bu yönleriyle ele alınacaktır.

Tartışma

Romanda karşı ütöpic unsurların hemen hemen her bölümde yer aldığı görölmektedir. Nabokov, romanında her ne kadar eleştirel ve felsefi bir söylem kullanmış olsa da temel olarak roman karşı ütopya üzerine kuruludur. Romanın ilk cümlesi Cincinnatus'un yaşadığı ülke ve toplum yapısı hakkında ipucu verir: "Yasa uyarınca idam hükmü Cincinnatus C.'ye fısıldanarak bildirildi. Herkes birbirine gülücükler saçarak ayağa kalktı" (İnfaza Çağrı, 11). Mahkeme salonunda "Her ikisi de makyajlı ve birbirinin tıpkısı savunma avukatıyla savcı (yasa onların tek yumurta ikizleri olmalarını buyuruyordu ama böyleleri her zaman bulunamadığından makyajla yapılıyordu)" (İnfaza Çağrı, 19-20) olması da hiç şaşırtıcı değildir. Ayrıca da başkahramanın tutuklanmasına sebep olan fotoğraflar önemli bir ayrıntıdır: "...ikinci fotoğrafçı pencereye dayanan ilk fotoğrafçıyı çekerken birincisi bahçede duran diğerini objektife alan evinin iki farklı anlık fotoğrafını sunan iki bölge gazetesi" (Morgan, 2003: 282) onun mahkemeye çıkarılmasına sebep olmuştur. Ancak romanda suçun adı dışında herhangi bir bilgi verilmez. Böyle bir ortamda idam kararı alınan Cincinnatus için durumun vahameti okuyucu tarafından anlaşılmış olur. Nabokov romanın ilk bölümünde Cincinnatus'u ve içinde yaşamış olduğu toplumu betimleyerek okuyucuya esere hangi çerçeveden bakması gerektiğini göstermiş olur.

Romandaki yer mefhumu da tam bir karşı ütöpic özellik taşıır. İnsanların mahremiyet bölgesinin olmaması, insan özgürlüğünü kısıtlayan bir durumdur. Bu kısıtlama bireyin istediği gibi davranmamasına neden olur ve evrensel insan haklarına terstir. Anlatıcı bu durumu bu şekilde ifade eder; "Zamanla güvenilir yerler giderek azaldı; ...kapıdaki gözetleme deliği öyle bir yerdedi ki kapının ardındaki gözlemcinin bakışlarıyla ulaşamayacağı tek bir nokta bile yoktu hücrede" (İnfaza Çağrı, 22). Bu unsur George Orwell'ın karşı ütöpic romanı 1984 teki durumla birebir aynıdır. Öte yandan Cincinnatus'un dışarıyı seyretmek için bulduğu gizli pencere güzergâhında devam ederken demir parmaklıklar arkasında bulunduğu not ona büyük bir hayal kırıklığı yaşatır: "Hiçbir şey göremezsin. Ben denedim" (İnfaza Çağrı, 26). Hayatının son günlerinde tecrit edildiği hapisshenenin ötesinde bir şey olmaması Cincinnatus'un umutlarını yıkar. Ciancio, bu durumu sert sözlerle eleştirir. Ona göre bu, insanoğlu için yüzkarası bir olaydır ve "[v]aroluşsal ironinin, hatta kara mizahın ötesinde bu aleni bir insanlık dışıdır" (1977: 514). Bu bağlamda romandaki yer öğesi karşı ütopya unsurudur.

Aslında burada anlatılan dünya; insan haklarına riayet edilmeyen, çarpık kamulaşmanın olduğu, insan ilişkilerin bile yozlaştığı bir dünyadır. Gerçek dünyada psikolojik veya sosyolojik anlamda toplumun ve bireyin bu şekilde davranması pek de olası değildir. Bu perspektiften bakıldığında Cincinnatus'un bile bazı dönemlerde topluma uyduğu ve onlar gibi davrandığı gözlemlenmektedir. Dragunoiu'nun belirttiği gibi: "İnfaza Çağrı 'çürümeye ve kokmaya' başlayan bir dünyayı tasvir eder; çünkü bu dünyada yaşayanların yaratıcı algılamaları tarafından artık işlev görmez. Bu gelişim Cincinnatus dahil bu çarpık fikrin güvenilirliğini kabul etmek zorunda olduğu zamanları getirmiştir" (2001: 62). Diğer taraftan infaz gününü beklediği hapisshenede normal olan bir

olay veya karakter görülmez. Örneğin; hapishane kurallarının yazılı olduğu asılı kâğıtta altıncı maddeye göz atıldığında insanın gördüğü rüyaları kontrol etme gibi bir dayatma olduğu görülür. Rüyasında ilişki yaşayanların suçlu sayılacakları hakkında bir madde bulunmaktadır:

"Hapishane sakinlerinin görkemli kır manzaraları, dostlarla gezintiler, aile sofraları ve gerçek yaşamda ya da uyanıklık durumunda sözü geçen kişinin yanlarına yanaşmasına bile katlanamayacak kişilerle cinsel ilişki gibi -ki bu durumda sözü geçen kişi yasa önünde ırza geçmekten suçlu sayılacaktır - içerikleri tutukluluk durumu ve statüsüyle bağdaşmayan gece düşleri görmeleri durumunda bunları anında bastırmaları rica edilir" (*İnfaza Çağrı*, 44-5).

Cincinnatus'un romanda iletişim halinde olduğu tüm karakterler karşı ütopik yönleriyle ön plana çıkarlar. Başkahraman haricinde diğer tüm karakterler tipik bir insan modeli yerine en uç modeller olarak çizilmiştir. Karşı ütopik bir dünyada böyle karakterlerin bulunması şaşırtıcı değildir. "*Cilvebaz bir kız çocuğu (Emmie), eşi Marthe tarafından) cinsel ihanet, namevcut/uzakta bir anne ve düşlemin kendisi yerine gerçeği keşfetmek için aldatmaların kullanımı*" (Jacobs, 2001: 272). Jacobs'ın romandan örnek verdiği başkahramanla beraber olmak isteyen çocuk Emmie hapishane müdürünün kızıdır. Kocasını hapishanede görmeye gelen Marthe, atletik ve genç sevgisiyle beraber gelir. Cincinnatus ne kadar etkilenirse de bu durum onun kalabalık içinde yalnız kalmasına sebep olur.

Bir başka örnek kişi de başkahramanın infazını gerçekleştirecek olan M. Pierre'dir. M. Pierre, hapishane müdürü tarafından Cincinnatus'a hükümlü olarak tanıştırılır. M. Pierre, Cincinnatus'un hücrelerine bir geçit açmaya çabalar ve onunla dost olmaya çalışır. Schuman, onun Cincinnatus'a bir akrobat gibi tamamen rol yaptığını savunur (2000: 100). Ancak Wylie'nin tasvir ettiği gibi M. Pierre'in olumsuz yönleri oldukça fazladır: "*Despot M. Pierre banallığın somut örneğidir: hayal gücü kıt, düşüncesiz, çığ, hodpesent, burnu havada, küçük, önemsiz ve sahte şeylerle kafayı bozmuş, boş inançlı, mantıksız, ben merkezli ve oldukça çıkarıcı; tam bir zalim*" (1998: 567). Wylie bu konuda biraz abartıya kaçtıysa da romanda bu karakterin pozitif olan hiçbir özelliği yoktur. Son olarak da Kozlova ise biraz daha ileri giderek onu "*sahte Mesih Mösyö Pierre: ölümcül bir korkunun larvası*" (2001: 11) diye nitelendirir.

İşte bu yönleriyle bakıldığında her bir karakter, Cincinnatus için bulunduğu dünyada yabancılaşma ve yalnızlaşma adına birer unsurdur. Cincinnatus'un bakış açısı da kendisinin fantastik, sahte bir dünyada olduğunun göstergesidir. Kendisini karnavalda, büyük bir sirk çadırındaymış gibi görür. Nabokov bu konuyla ilgili romanın içinde serpiştirilmiş olarak sirkteki oyuncularından ve sirk idarecisinden söz eder. Williams makalesinde bu karakterleri bir araya getirir:

Bu 'sirk ailesi'nde Cincinnatus'un hücreindeki örümcek 'en genç üye'; infaz memuru 'yıldız oyuncu' (s. 115-6); Rodion bir palyaço ('kısa bacaklı, eski solmuş pantolonlu, poposu sarkmış [s. 40]); Rodrig 'sirk müdürü (s. 115) (1967: 256)

Romandaki en önemli sembollerden biri hapishane gardiyanı Rodion'un Cincinnatus'un odasında beslediği adı geçen örümcektir. Cincinnatus'a sunulacak tüm hizmetler öncelikle örümceğe sunulduktan sonra başkahramana sunulur. Daha önce değinildiği gibi Cincinnatus'un son on altı gününün on altı bölümde

anlatıldığı romanda ara ara örümcek tasvir edilir. Örneğin; Rodion "*bir güneş ışığında dans eden tozları bir bez parçasıyla kovaladı, örümceği besledi ve çıktı*" (*İnfaza Çağrı*, 41). Bu durumları sürrealist tutumla sunan Nabokov, infazın ne zaman olacağını bilmeyen Cincinnatus'a ipuçları verir. Örneğin Rodion'un örümceği beslemeyi kestiği günün Cincinnatus'un infaz edildiği günle aynı olması dikkat çeker. Bu konuya Pifer şöyle değinir: "*Gardiyan tarafından beslenen bir örümcek sembolik ağlarını örerken hapisane saati sürekli olarak geçen zamanı gösterir*" (1970: 47). Cincinnatus, idamından önce özellikle karısıyla görüşmeyi çok ister. Bu isteği kabul edilmeden hemen önce Rodion'un örümceğe sarf ettiği sözler manidardır:

" 'Dikizlemek yasak, güzel bayan,' dedi Rodion keyifli keyifli. Yuvaya, yuvaya. Senin yerini nasıl da temizlemişiz ha? Bundan böyle buraya konuk getirmeye utanmamız gerekmez."

"Örümceğin besbelli bir dakika önce yapılmış tertemiz, tertipli mi tertipli bir ağın üstüne kurulmuş olmasından özellikle gurur duyar gibiydi." (*İnfaza Çağrı*, 69)

Bu noktada bir böcekle Cincinnatus'un kaderlerinin bir olması, başkahramanın içinde yaşadığı toplumdaki yerini göstermektedir. O dönemin Almanya ve Rusya'sı gözlemlendiğinde Yahudilerin ve Menşeviklerin durumu Cincinnatus'den farklı değildir. Yazarın da Yahudi olduğu düşünüldüğünde böyle bir romanı kaleme alması hiç de şaşırtıcı değildir. Bu bakış açısıyla bakıldığında Cincinnatus'un karşı ütöpik bir dünyada yaşadığı aşikardır. Burada örnek verildiği gibi sadece hâkim, savcı veya hapisane çalışanları değil, başkahraman haricindeki tüm karakterlerde anormallik mevcuttur. Örneğin hapisane müdürünün kızının Cincinnatus ile birlikte olmaya çalışması veya karısının "*dibine asma yaprakları döşenmiş yuvarlak bir sepetin içinde bir düzine sarı erik*" (*İnfaza Çağrı*, 30) gönderdiği armağan gibi. İşte bu durumlar başkahraman Cincinnatus'u her defasında ikileme sokmuştur.

Nabokov gerçek ile sanallığın iç içe geçtiği karmaşık bir kurguyla romanı kaleme almıştır. Karşı ütöpik bir özellik gösteren bu durum okuyucunun anlamakta zorlandığı bir durum ortaya çıkarmıştır. Bu ikilemi Dembo sorduğu sorularla şöyle ifade eder:

"Yeniden, Cincinnatus'un dünyasındaki gerçeklik problemlidir. Hem edebi hem de imgesel olarak anlatıcının bir kaçış yolu aradığı gerçek bir dünya ile banal veya palyaço kılıklı kötü kahramanları içeren grotesk bir hapisane mi yoksa ne ideal hayal seyrini sürdüren ne de muhalif bir dünyada mütemadiyen yaşayabilen aşırı duyarlı bir aklın halüsinasyonu mu?" (1967: 119).

Nabokov, bu romanında felsefeye biraz daha girmiştir. Sokrates'in diyaloglarda en çok kullandığı ironi bu romanda fazlasıyla görülmektedir. Porter'ın dediği gibi, "*Nabokov'un Sokrates parodisi taklitçi bağlamda şekil ve varlık teorisinin savunuculuğunu yapar*" (2010: 412). Diğer taraftan Cincinnatus'un içinde yaşadığı dünyayı Plato'nun *Devlet* adlı kitabında Glaucon'a anlattığı mağaraya benzetmiştir. Mağara alegorisinde olduğu gibi Cincinnatus bu dünyada insanların sadece gölgelerini görür. Kozlova'nın ifade ettiği gibi Nabokov, Plato'nun ütopyasını ustalıkla karşı ütopyaya dönüştürür. Kozlova makalesinde konuya şöyle değinir:

"Böylece Nabokov Plato'yu doğrulamak için Plato'yu zorlayan ideal bir antropos bir paradigma geliştirir. Nabokov ile beraber Plato'nun insan bedeninin iç

teşekkülünün ütopyası distopyaya dönüşür. Beden-hapishane dünyası direk olarak zit ve gerçek dünyanın düşmanıdır." (2001: 10)

Ancak bir taraftan da unutulmamalıdır ki bu mağarada/dünyada yaşayan ise Sokrates'in ironilerini kullanan Cincinnatus'tur. Yine Sokrates'e gönderme yapan Porter haklı olarak Platon'un mağara alegorisine gönderme yaparak şunları söyler; "*Cincinnatus'un zikrettiği dünyanın Platonik bir dünya olduğunu düşünürsek öyleyse Nabokov zalimce fakat aleni bir şaka kurgulamıştır. Cincinnatus şakırdayan ancak Plato'nun mağarasında sıkışıp kalan içler acısı Sokrates'tir*" (2010: 398). Bu bakış açısıyla bakıldığında ana konu olan infaz akıllarda bir ikilem bırakır. Cincinnatus öldükten sonra cennete mi yoksa bizim dünyamıza mı gidecektir? Schuman aynen bu soruyu sorarken başka bir sorunun cevabını da bulmaya çalışır: "*Romanın kurgusal sahnesinin arkasında görünen diğer dünya bizim dünyamız mı?*" (2000: 50). Nabokov bu ikilemin cevabını da okuyucuya bırakır.

Öte taraftan Cincinnatus'un iç dünyası da romanın örgüsü gibi ikilemlerle ve aldatmacalarla doludur. Böyle bir psikolojiye sahip olan başkahraman kendisinin bilmediği infazının gerçekleşeceği on altıncı güne kadar hissi bir bunalım yaşar. Eleştirmenin altını çizdiği gibi roman "*tüm hayali özellikleri bünyesine katar: fantezi, yanılsama, sürrealizm, hiciv, korku ve şaşkınlık. Cincinnatus'un dünyasındaki her şey bir sahtelik ve bir aldatmadır*" (Wyllie, 1998: 566). Olaylara bu yönüyle bakıldığında ana fikir hayali bir ortamda gerçekleşir. Aslında okuyucu bu durumu gerçek bir durum olarak algılamadığı için bir rahatlama yaşar. Ayrıca bu durum Cincinnatus'a sempati duyulmasını sağlar. Bunda Nabokov'un üslubu da çok etkilidir. Çünkü yazar başkahramanı olumsuz davranış ve görüşleri olmayan masum, muhakeme gücü olan bir entelektüel olarak tasvir eder. Lakin ortamın çizildiği yer *İnfaza Çağrı*'da, okuyucu esasen anlamaya ikna edilebilen ve büyük zorluklarla anlatıcının vaatleriyle tarafgir olan yabancı bir kişi olarak sunulur. (Stonehill, 1988: 79).

Aynı zamanda romanın başkahramanı Cincinnatus her ne kadar diğerlerinden aydın görüşlü ve farklı düşünceli olsa da bakış açısıyla tecrübesiz, gerçek hayatla ilgili bilgisi olmayan bir porte çizer. Bu yönleriyle Cincinnatus'un varlık – hayat, zaman ve ölüm konularını kavrayamamış ve "*bilme'yi bilmeyen bihaber yetişkin-çocuk, acemi olduğu başka bir bakış açısıyla okunabilir*" (Penner, 2002: 29). Bu bağlamda daha kabuğunu kıramamış, bilgisiz olan başkahraman romanın başlangıcından itibaren bir gelişim göstermeye başlar. Olaylara verdiği tepkiler bu gelişimin göstergeleridir. Yine Penner'ın ifade ettiği gibi: "*Zaman zaman anlatıcı öğrenme gelişiminin gerekli bir parçası olarak Cincinnatus'un acı çekmesine, bakış açısına bağlı olarak alaylı-ciddi bir ton takınır*" (Penner, 2002: 29). Bu özelliğiyle Cincinnatus romanda çoğu Yahudi karakterde olduğu gibi tarihsel bilinçlilik olgusunu kazanmaya başlar.

Yalnızlık ve yabancılaşma romandaki diğer izleklerdir. İçinde yaşadığı toplumdaki uzaklaşma, herkesten içten içe kaçınma insan psikolojisi açısından hayatı çekilmez hale getirir. Ancak romanda bununda ötesinde Cincinnatus'un kendisine yabancılaşması ve yalnızlaşması durumu daha da kötü hale getirmiştir. Tecrit edilmiş bir toplumda, tecrit edilmiş bir odada bulunan başkahramanı çevresinde sınırlı düşünen insanları bu duruma itmiştir. Bunun nedeni toplumda

yaratılan korku ve baskıdır. Grossmith bu konuya değinirken aynı şekilde bu konuyu ana konuya bağlı alt bir konu olarak görür:

"İnfaz'daki öz tecrit metaforu seküler anlamda romanın sınırlı bir dünyada sınırsız bir bilinçliliğin alegorik ve alaycı bir alegorik oyunla gelişimi ve dile getirmesiyle büyük bilinircilik alt metnin bir parçası olarak işlev görür" (1988: 78).

Absürt öğeleri içinde fazlasıyla barındıran romanda birçok örnek verilebilir. Hapishane çalışanlarının aşırı kibarlığı absürt bir unsur olarak değerlendirilebilir. Çünkü hiçbir gardiyanın, kütüphanecinin başkahramana kaba davrandığı ya da kötü söz söylendiği gözlemlenmez. Örneğin; "*Cincinnatus'a ve kendisine yalnız bırakmalarını istedi; hepsi önünde eğildiler ve gittiler*" (*İnfaza Çağrı*, 12). Gardiyan ile Cincinnatus arasındaki diyalog da önemlidir: "*Çok nazıksınız,*" dedi bir ikinci Cincinnatus boğazını temizleyip. "*Sağ olurl*" diye bağırdı müdür, bu sözcüğün ne denli anlamsız kaçtığına aldirmeden" (*İnfaza Çağrı*, 14-5). Nabokov'un burada müdüre rica yerine sağ olun söyletmesi de ayrıca önemlidir. Kısacası tüm personelin ağız birliği yapmışçasına Cincinnatus'a "*Kamu ve kamunun temsilcileri olan bizler, yalnızca senin iyiliğini düşünüyoruz*" (*İnfaza Çağrı*, 35) şeklindeki sözleri, romandaki olaylar gibi diyalogların da absürt olduğunun bir kanıtıdır.

Bu tür diyalogların yanı sıra absürt bazı olaylar da romanın içeriğinde vardır. Örneğin; "*Az sonra gardiyan Rodion içeri girdi ve Cincinnatus'u valse davet etti. Cincinnatus kabul etti. Dönmeye başladılar, Rodion'un deri kemerine takılı anahtarlar şingirdiyordu; adam ter, tütün ve sarımsak kokuyordu*" (*İnfaza Çağrı*, 13). Gardiyanın ölüm mahkûmunu dansa kaldırmasının yaşamın gerçekliğiyle uyuşmadığı ortadadır. Böyle alakasız birçok olay veya durum romanda fazlasıyla mevcuttur. Bunun romanda fazlaca örnekleri bulunmaktadır: "*Bunun hemen yanında acemice, çocuksu harflerle: "Yazı yazarları para cezasına çarptıracağım"* ve altında imza, "*Hapishane müdürü*" (*İnfaza Çağrı*, 24). Buradan hareketle Nabokov eserinde diğer karakterleri gülünç duruma düşürerek başkahramanı farklı bir bakış açısı kazandırma niyetindedir.

Sonuç

Yukarıda ele alınan yönleriyle Nabokov'un *İnfaza Çağrı* adlı romanı anti-ütopik bir roman olarak adlandırılabilir. Roman komünalist bir devletin soytarıları ve zorbaları tarafından bir asinin hapsedilmesini konu alır. (Nabokov, 2011: 217). Hem bu yönüyle hem de Amerikan kapitalist sistemi içerisindeki çarpıklıklara vurgu yapar. Romanda distopik öğeler fazlasıyla bulunmasına karşın bu okuyucuya genel olarak komedi ve hiciv olarak yansıtılır. "*Tevellüdünde ve tabiatında aristokrasi, terbiyesinde İngiliz hayranlığı, eğitiminde üst sınıflık ve siyasette antikomünist ve antifaşist*" (Cohen, 1983: 341) Nabokov bu kadar farklılıkları bir araya getirmeyi başarmıştır. Örneğin Boylan Nazi Almanyası dönemine vurgu yaparak *İnfaza Çağrı*'nın "*sürreal bir çadırda sergilenen röntgencilik, cinayet, zina ve sadizm özelliklerini gösteren*" (2007: 33) bir roman olduğunu söyler.

Distopik özelliklerinin yanı sıra parodi ve komedi unsurları da barındıran roman Nabokov'un başarısını gözler önüne serer. Moynahan'ın cevabını aradığı soru okuyucunun bilinçaltından sorduğu soruya tercüman olur: "*Öyleyse İnfaza*

Çağrı nedir? Sadece metafiziksel bir alegori olarak mı okumalıyız yoksa zamanımızın sıkıntılı Avrupa tarihine ışık mı tutuyor?" (1967: 16). Nabokov *İnfaza Çağrı* adlı romanıyla tarihsel olarak bilinçlilik katarken komedi unsuruyla da okuyucuyu sıkmaz. Karşı ütopya ve absürt olaylar bu romanda irdelenegelmiştir.

Kaynakça

- Booker, M. K. (1994). *Dystopian Literature: A Theory and Research Guide* Westport: Greenwood Press
- Booker, K.(2002). *The Post-Utopian Imagination: American Culture in the Long 1950s* Westport: Greenwood Press
- Boylan, R. (2007) "Nabokov's Gift" *New Fiction Forum*, July-August, 30-34
- Ciancio, R. A. (1977). "Nabokov and the Verbal Mode of the Grotesque" *Contemporary Literature* 18/4, 509-533
- Cohen, W. (1983). "The Making of Nabokov's Fiction" *Twentieth Century Literature*, 29/3, 333-350
- Dembo, L. S. (1967). "Vladimir Nabokov, an Introduction" *Wisconsin Studies in Contemporary Literature* 8/2, 111-126
- Dragunoiu, D. (2001). "Vladimir Nabokov's "Invitation to a Beheading" and the Russian Radical Tradition" *Journal of Modern Literature* 25/1 pp. 53-69
- Grossmith, R. (1988). "Nabokov and Self-Divestment A Gnostic Source" *English Language Notes* (Boulder, CO), March, 25:3, 73-78
- Jacobs, K. (2001). *The Eye's Mind: Literary Modernism and Visual Culture* New York: Cornell University Press
- Kozlova, S. (2001). The Utopia of Truth and the Gnoseology of the Severed Head in Invitation to a Beheading" *Russian Studies in Literature* 37/3, 6-17
- Penner, D. (2002). "Invitation to a Beheading: Nabokov's Absurdist Initiation"
- Morgan, E. (2003). "On Art and the Death Penalty: Invitation to a Beheading" *Law and Literature* 15/2, 279-291
- Nabokov, V. (2007). *İnfaza Çağrı* (Çev. Seniha Akar), İstanbul: İletişim Yayınları
- .....(2011) *Konuş, Hafıza* (Çev. Yiğit Yavuz) İstanbul: İletişim Yayınları
- Pifer, E. I. (1970). "Nabokov's "Invitation to a Beheading": The Parody of a Tradition" *Pacific Coast Philology*, 5, 46-53
- Porter, J. I. (2010). "The Death Masque of Socrates: Nabokov's *Invitation to a Beheading*" *International Journal of the Classical Tradition* 17/3, 389-422
- Schneider Jr., R. C. (1998). "Nabokov, Vladimir, *Invitation to a Beheading* (1938; translation1959)" *Law in Literature* (ed. Elizabeth Villiers Gemmette), NY: Whitston Pub. Co. 198-200
- Schuman, S. (2000). "Beautiful Gate: Vladimir Nabokov and Orthodox Iconography" *Religion & Literature* 32/1, 47-66

- Stonehill, B. (1988). *The Self-Conscious Novel: Artifice in Fiction from Joyce to Pynchon* Philadelphia: University of Pennsylvania Press
- Wyllie, B. (1998). "Invitation to a Beheading" *Reference Guide to Russian Literature* Ed. Neil Cornwell, Nicole Christian London: Fitzroy Dearborn 566-7
- Williams, C. T. (1967). "Nabokov's Dialectical Literature" *Wisconsin Studies in Contemporary Literature* 8/2, 250-267